

Analysis and Review of the Second Secondary Media Literacy Book

Javad Ghaemizadeh^{1*}, Gholamreza yadegarzadeh², Alireza Sadeghi³

1 Master of Curriculum Studies, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran

2 Assistant Professor of Curriculum Studies, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran

3 Associate Professor, Department of Curriculum Studies, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran

* **Corresponding author:** Master of Curriculum Studies, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran

Received: 2022-01-11

Accepted: 2022-03-16

Abstract

Abstract: The main purpose of this study is to analyze the second high school media literacy book. This research is a kind of qualitative research and phenomenological method. Participants in this study were those who had the experience of a secondary school literacy textbook; This means that this book has either been taught or has been taught in this book. In order to perform sampling, theoretical sampling was used. This type of sampling is a purposeful sampling that continued until saturation and finally 16 people were selected as a sample. The research data collection tool was a semi-structured interview. In order to validate the data and results obtained from the research, after conducting the interview and implementing it, the data and their interpretation were provided to the participants in the research, so that they could confirm the accuracy of the data and its analysis. Data were analyzed based on content analysis: open, axial and selective coding. Findings of the research include 5 main themes which include "Change and transformation of the world", "Daily change and advancement of technology", "Specialized strengthening of people", "Creation and increase of literacy in transmitting and receiving messages in people", "Familiarity of people with digital life" have been obtained.

Keywords: analysis and review, Book, Media Literacy, high school

تحلیل و بررسی کتاب سواد رسانه ای دوم متوسطه

جواد قائمی زاده^{۱*}، غلامرضا یادگارزاده^۲، علیرضا صادقی^۳

^۱ کارشناس ارشد مطالعات برنامه درسی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران

^۲ استادیار گروه مطالعات برنامه درسی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران

^۳ دانشیار گروه مطالعات برنامه درسی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران

* نویسنده مسئول: کارشناس ارشد مطالعات برنامه درسی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۱۲/۲۵

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۱۰/۲۱

چکیده

هدف اصلی پژوهش حاضر، تحلیل و بررسی کتاب سواد رسانه ای دوم متوسطه است. این پژوهش از انواع پژوهش های کیفی و به روش پدیدارشناسی می باشد. مشارکت کنندگانی در این پژوهش مورد مطالعه قرار گرفتند که، تجربه ی برنامه درسی کتاب سواد رسانه ای دوم متوسطه را داشته اند؛ بدین معنی که این کتاب را یا آموزش داده اند و یا تحت آموزش این کتاب بوده اند. میدان پژوهش شامل سه گروه معلمان، کارشناسان امور رسانه و دانش آموزان دوره متوسطه می باشند. به منظور انجام نمونه گیری، از نمونه گیری نظری استفاده شده است که این نوع نمونه گیری نوعی هدفمند است که تا زمان رسیدن به حالت اشباع ادامه یافت و در نهایت ۱۶ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار جمع آوری داده های پژوهش مصاحبه نیمه ساختار مند بود. و برای اعتبار بخشی به داده ها و نتایج به دست آمده از پژوهش بعد از انجام مصاحبه و پیاده سازی آن، داده ها و تفسیر از آنها در اختیار مشارکت کنندگان در پژوهش، قرار گرفت تا آنان صحت داده ها و تحلیل از آن را تایید کنند. داده ها بر اساس تحلیل محتوا به گونه کدگذاری: کدگذاری باز، محوری و انتخابی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. یافته های تحقیق در برگیرنده ی ۵ مضمون اصلی که شامل "تغییر و تحول دنیا"، "تغییر و پیشرفت روزانه فناوری"، "تقویت تخصصی افراد"، "ایجاد و افزایش سواد انتقال و دریافت پیام در افراد"، "آشنایی افراد با زندگی دیجیتال" بدست آمده است.

واژگان کلیدی: تحلیل و بررسی، کتاب، سواد رسانه ای، دوم متوسطه

تمامی حقوق نشر برای فصلنامه رویکردی نو در علوم تربیتی محفوظ است.

مقدمه

گذر جهان از جامعه صنعتی به جامعه اطلاعاتی سبب شده است که شکل اطلاعات و سطح سواد تغییر یابد. در گذشته سواد را توانایی خواندن نوشتن و حساب کردن می دانستند در حالی که در عصر حاضر با توسعه فناوری ارتباطات و اطلاعات تولید و توزیع اطلاعات متنوع ظهور شبکه ها و پایگاه های اطلاعاتی و چند رسانه ای مفهوم سواد تغییر یافته است باید اذعان نمود که بسیاری سواد رسانه ای را با خواندن رسانه های چاپی رسانه هایی

همچون فیلم و تلویزیون که در حیطه سواد بصری قرار دارند و سواد کامپیوتری معادل می دانند، درحالی که سواد رسانه ای یک کل بوده که این عوامل جزء اجزای سازنده آن محسوب می شوند[۱]. باید توجه داشت که سواد رسانه ای صرفاً به معنی خواندن نوشتن تشخیص خبر از مصاحبه یا گزارش از میزگرد و ... نیست. سواد رسانه ای به دنبال تشخیص رابطه دانش و قدرت و سپس رابطه قدرت و عدالت اجتماعی است به عبارت دیگر سواد رسانه ای قدرت درک نحوه کار رسانه ها و معنی سازی در

تلویزیون که در حیطه ی سواد بصرى هستند و سواد کامپیوترى معادل مى دانند، در حالى که سواد رسانه ای یک کل است که این عوامل جزء اجزای سازنده ی آن محسوب مى شوند[۵].

گفتنى است که در میان انواع مخاطبان رسانه، دانش آموزان بیشتر از همه تحت تاثیر رسانه ها قرار دارند، به گونه ای که جهان واقعى و روزمره با جهان رسانه ای برای آنها فرقى ندارد و از این جهت با دیگر مخاطبان رسانه ها متفاوت هستند[۶].

مقطع متوسطه در میان دوره های تحصیلى به عنوان حلقه ارتباط بین مدرسه و جامعه از اهمیت بالا و سرنوشت سازى برخوردار است. دانش آموختگان این مقطع لازم است به سواد رسانه ای به عنوان مهارتى حیاتی برای زندگى در عصر کنونى مجهز شوند، مهارتى که تسلط بر آن برای دانش آموزان این مقطع بیش از سایر اقشار جامعه ضرورت دارد [۷].

عبارت سواد رسانه ای اولین بار به وسیله مارشال مک لوهان^۱ در سال ۱۹۶۵ استفاده شد. از دهه ۱۹۷۰ موضوع سواد رسانه ای در برخى از کشورهای امریکای لاتین و اروپایى مورد توجه قرار گرفت. در اروپا آموزش سواد رسانه ای در سال ۱۹۷۲ در کشور فنلاند و دانمارک به اجرا درآمد آموزش سواد رسانه ای در کانادا از سال ۱۹۷۸ با تشکیل انجمن سواد رسانه ای آغاز شد و پس از آن نیز مباحث سواد رسانه ای در قالب یک موضوع درسى به کتاب های درسى انگلیسى اضافه شد و در سال ۱۹۸۲ سازمان یونسکو بیانیه ای در رابطه با آموزش سواد رسانه ای صادر کرد. این بیانیه به امضای ۱۹ کشور رسید که در حال حاضر با عنوان بیانیه گرانوالد رسمیت پیدا کرده است. در نظام آموزشى ایران نیز از سال ۱۳۹۵ با برنامه درسى اختصاصى تفکر و سواد رسانه ای پایه دهم به استناد مصوبه شورای عالی آموزش و پرورش آموزش سواد رسانه ای به طور رسمى وارد نظام آموزشى شد.

شکل ۱: انواع سواد از نظر یونسکو

در دنیای امروز شاهد پیدایش اشکال فرا چاپى تولید توزیع و درک رسانه ای یا رسانه های الکترونیکی دیجیتال مى باشیم [۸]، بگونه ای که اطلاعات در حجم و تنوع باورنکردنى به واسطه رسانه ها در دسترس همگان قرار گرفته است[۹].

آنها است [۲]. افزون بر این، سواد رسانه ای یک حس قوی تفکر انتقادی بوده که سعی دارد نیازهای رسانه ای ما را برآورده سازد چرا که یکی از دلایل بالا رفتن سطح آگاهی در تمامی اقشار جامعه برخورد هدفمند مخاطبان با رسانه است. این امر مى تواند از یک سو به ایجاد ارتباطات دوسویه و مشارکت جویانه با رسانه ها و از سوی دیگر به تقویت ساختار های دموکراتیک جامعه در راستای مباحث نفت و مشارکت فعالانه در حوزه رسانه منجر شود. به همین دلیل آموزش مهارت های لازم برای برقرارى ارتباطی متفکران و آگاهانه با رسانه ها و در عین حال به وجود آوردن نگاهی دقیق نقاد و تحلیلى به پیام های رسانه ای (نوشتاری دیداری و شنیداری) در سواد رسانه ای قابل طرح است[۳].

بر اساس تعریف کمیسیون اروپا نیز سواد رسانه ای توانایی دسترسی به رسانه ها درک و ارزیابى انتقادی جنبه های مختلف و محتوای رسانه ها جهت خلق ارتباطات در زمینه های گوناگون میباشد سواد رسانه ای مرتبط با تمامی رسانه ها "تلویزیون رادیو رسانه های چاپی اینترنت و تمامی دیگر فناوری های ارتباطی دیجیتال جدید" است[۴].

بیان مسأله

با توجه به هجمه جنگ روانی و تحریکات رسانه ای دشمنان جمهوری اسلامی جهت انحراف عقیدتى سیاسى نوجوانان و جوانان ایرانی در رسانه های بیگانه، مى توان از دو روش جهت حفظ و واکسینه کردن حداقلی دانش آموزان در نظام آموزشى مدارس بهره برد. روش اول رسانه حراسی و منع استفاده از رسانه ها که خود روشی غلط و غیر قابل کنترل است و روش دوم آموزش صحیح و کاربردی در قالب مجموعه ای از دانش، فعالیت و مهارت های تخصصی مى باشد که تحت عنوان سواد رسانه ای مطرح میشود و تنها روش مناسب و عقلانی به حساب مى آید که البته این آموزش باید به نحوی باشد که موجب استقبال دانش آموزان و معلمان گردد که در غیر این صورت، آموزش نادرست در این حوزه خود عامل تحریک کننده ای در جهت پیشبرد اهداف شوم دشمنان مى باشد.

در گذشته سواد را بیشتر توانایی خواندن، نوشتن و حساب کردن مى دانستند، ولی در عصر حاضر با توسعه فناوری ارتباطات و اطلاعات، تولید و توزیع اطلاعات متنوع، ظهور شبکه ها، پایگاه های اطلاعاتی و چند رسانه ای، مفهوم سواد تغییر پیدا کرد. زندگی در جامعه ی اطلاعاتی به سواد اطلاعاتی یعنی مجموعه ای از توانایی ها و مهارت ها برای جستجو، ارزیابى و استفاده موثر از اطلاعات نیاز دارد. بسیاری واژه ی «سواد رسانه ای» را با خواندن رسانه های چاپی، رسانه هایی همچون فیلم و

برای انجام پژوهش حاضر از روش پدیدارشناسی استفاده شده است. این روش نیز در پژوهش‌هایی معطوف به محتوای تجربه بشری که مستلزم ادراک، تفکر و عمل است، استفاده می‌شود و به ادراکات مشترک افراد را برای دستیابی به فهمی از زیست جهان‌شان مورد بررسی قرار داده و به روشنگری از چگونگی اثرگذاری این ادراکات مشترک بر عمل آنان می‌پردازد [۱۱]. در این پژوهش، روش نمونه‌گیری هدفمند از نوع ملاکی است. مشارکت‌کنندگان در پژوهش حاضر، گروه معلمان، دانش‌آموزان دوم متوسطه، متخصصان و کارشناسان رسانه بودند. دلیل انتخاب این افراد، قرار داشتن آن‌ها در متن می باشد. برای گردآوری اطلاعات از مصاحبه‌های عمیق و نیمه ساختاریافته استفاده گردید. انتخاب مشارکت‌کنندگان مبتنی بر ملاک الف) برخورداری از تخصص لازم، ب) انتخاب بر اساس دارا بودن سابقه کار و فعالیت، د) علاقه مندی به شرکت در فرآیند مصاحبه بود. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان در پژوهش در جدول ۱ ارائه شده است.

لازم به ذکر است رسانه به وسایل انتقال پیام از فرستنده یا فرستندگان به مخاطب یا مخاطبان گفته می‌شود و می‌تواند شامل روزنامه، کتاب، رادیو، تلویزیون، ماهواره، فناوری‌های نوین ارتباطات و اطلاعات و اینترنت و ... باشد [۳]. رسانه‌ها غالباً جایگاه بروز تحول در فرهنگ‌ها بوده [۱۰] و به طور کلی به دنبال آگاهی دادن و هوشیار سازی مخاطبان خود می‌باشند. حال پژوهشگر در این پژوهش قصد دارد با پاسخگویی به سوالاتی نظیر دلایلی برای تدوین محتوای کتاب سواد رسانه‌ای با توجه به تحولات نوین فناوری، چگونگی تدوین اهداف درسی، محتوای کتاب سواد رسانه‌ای به بررسی و تحلیل محتوای کتاب سواد رسانه‌ای دوم متوسطه و که چرا کتاب سواد رسانه‌ای حاضر بین دانش‌آموزان و معلمان مورد استقبال قرار نگرفته است؟

روش پژوهش

جدول ۱ مشخصات مشارکت‌کنندگان در مصاحبه

ردیف	جنسیت	مدرک تحصیلی	رشته تحصیلی
۱	مرد	ریاضی فیزیک	دانش آموز
۲	زن	کارشناسی ارشد	مربی
۳	مرد	کارشناسی ارشد	مربی
۴	مرد	کارشناسی ارشد	فعال رسانه‌ای
۵	مرد	کارشناسی ارشد	مربی
۶	مرد	لیسانس	فعال رسانه‌ای
۷	زن	کارشناسی ارشد	مربی
۸	مرد	کارشناسی ارشد	مربی
۹	مرد	کارشناسی ارشد	مربی
۱۰	مرد	لیسانس	فعال رسانه‌ای
۱۱	زن	کارشناسی ارشد	مربی
۱۲	زن	لیسانس	مربی
۱۳	مرد	کارشناسی ارشد	مربی
۱۴	زن	لیسانس	مربی
۱۵	زن	علوم تجربی	دانش آموز
۱۶	مرد	علوم انسانی	دانش آموز

گردید و هرکدام از خوشه‌ها توصیف گردید. در این پژوهش پس از گردآوری اطلاعات از طریق مصاحبه بر اساس روش تحلیل مضمون کد گذاری‌های اولیه و در نهایت کدهای انتخابی مشخص شدند و سپس به صورت دستی پژوهشگر به تحلیل و تفسیر هر کدام از مضامین پرداخته است.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

برای تحلیل داده‌های پژوهش پدیدارشناختی با استفاده از روش‌های کدگذاری زنده و ارزشی به منظور یکسان‌سازی افق‌ها استفاده خواهد شد، سپس کدها با یکدیگر ادغام شده و توصیف می‌شوند، در نهایت کدها براساس قرابت مفهومی، خوشه‌بندی

ابزار اندازه‌گیری و تجزیه و تحلیل داده‌ها:

در تحلیل داده‌ها از روش کدگذاری استفاده شد. کدگذاری در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام پذیرفت. در این پژوهش ابتدا طی کدگذاری باز، کدهای مناسب به بخش‌های مختلف داده‌ها اختصاص یافت و مفاهیم شناسایی گردید. مرحله‌ی کدگذاری محوری پیوند میان مقوله‌ها و ابعاد گوناگون آن‌ها شناسایی شدند. در مرحله‌ی کدگذاری انتخابی مؤلفه‌های مشابه در یک طبقه قرار گرفتند.

ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش مصاحبه نیمه ساختاریافته بین ۳۰ تا ۳۵ دقیقه انجام گرفت به طوری که اهداف و سؤالات پژوهش را شامل می‌شد. در راستای انجام مصاحبه‌ها در همان ابتدا پژوهشگر پس از معرفی خود و محرمانه بودن اطلاعات، به مصاحبه‌شوندگان اطلاع داده شد که هدف از این پژوهش شناسایی الگوهای تلفیق برنامه درسی تعلیمات دینی با درس علوم تجربی دوره دوم ابتدایی است. سپس بر اساس سؤالات تدوین شده، مصاحبه‌های فردی انجام گرفت و در پایان از مصاحبه‌شوندگان درخواست گردید، در مورد آنچه در مصاحبه گذشته است اگر نظر خاصی دارند مطرح نمایند.

سوال اول پژوهش: به نظر شما با توجه به تحولات نوین فناوری چه ضرورت‌هایی برای به بروز رسانی محتوای رسانه ای وجود دارد؟

جدول ۲: ضرورت‌های بروز رسانی محتوای کتاب سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری

کد گذاری انتخابی	کد گذاری محوری	کد گذاری باز
تغییر و تحول در دنیا	*تغییر عملکرد دشمن در به کارگیری ابزار	پیگیری و بروز شدن سواد رسانه ای-تغییر روش هر روز روش و سناریوی دشمن در به کارگیری ابزار تغییر میکند -نو کردن مطالب -ضعیف کار کردن در بحث سواد رسانه -هزینه میلیاردری غرب -درقرن اخیر از سواد رسانه ای ، به عنوان سواد جدید یاد می شود -الزام بر به روزرسانی محتوا وجود دارد-برای اطمینان از حقایق در دنیای رسانه ناچار به بروز رسانی هستیم -با پیشرفت روزافزون فناوری نیاز بشر به نحوه ی استفاده از این فناوری هم دستخوش تغییر و پیشرفت می شود - برای استفاده ی درست از هر ابزاری باید به دفترچه راهنمای محصول که در کنار آن ارائه می شود مراجعه کرد، پس با پیشرفت فناوری ما نیز باید با چگونگی استفاده از این فناوری در راستای رسیدن به اهداف درست آشنا شویم - به تناسب تحولات محتوای رسانه ای بروزرسانی و رفع نواقص و ارتقاء علمی و کیفی ضروری است -ضرورت جدی لازمه رسانه مطابقت با فن آوری های جدید است- در صورت عدم بروز رسانی رسانه قابلیت خود را از دست می دهد- موثرترین عنصر دهکده جهانی رسانه میتواند در کوتاهترین زمان ممکن باعث بروز یک بحران یا جمع کردن یک اتفاق شود.-رسانه امروز ارباب حلقه های جهان بهم پیوسته ماست
برقراری ارتباط	*سرمایه گذاری غرب بر رسانه *تبدیل شدن سواد رسانه ای به سواد جدید	
تعبیر و پیشرفت روزانه فناوری	*اطلاع یافتن از حقایق دنیای رسانه *پیشرفت روز افزون فناوری *رسیدن به نتیجه مطلوب و عقب نیفتادن از دنیا	
	*ازدست ندادن قابلیت *ارتباط دنیا با یکدیگر به وسیله رسانه	

است و گر نه نتیجه مطلوب نخواهد داشت. امروزه رسانه موثرترین عنصر دهکده جهانی است که میتواند در کوتاهترین زمان ممکن باعث بروز یک بحران یا جمع کردن یک اتفاق شود. اظهارات مصاحبه شوندگان در این زمینه:

« برای استفاده ی درست از هر ابزاری باید به دفترچه راهنمای محصول که در کنار آن ارائه می شود مراجعه کرد، پس با پیشرفت فناوری ما نیز باید با چگونگی استفاده از این فناوری در راستای رسیدن به اهداف درست آشنا شویم.» (کد شماره ۱۲)

«به تناسب تحولات محتوای رسانه ای بروزرسانی و رفع نواقص و ارتقاء علمی و کیفی ضروری است و گر نه نتیجه مطلوب نخواهد داشت.» (کد شماره ۱۳)

ضرورت جدی لازمه رسانه مطابقت با فن آوری های جدید است و گر نه قابلیت خود را از دست می دهد.» (کد شماره ۷)

ضرورت‌های بروز رسانی محتوای کتاب سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری

از مصاحبه با کارشناسان حوزه رسانه ، معلمان و دانش آموزان دوره دوم متوسطه این نتایج حاصل می شود که اولاً باید بحث سواد رسانه با توجه به تغییرات روزانه اش با جدیت پیگیری و بروز شود ، درقرن اخیر از سواد رسانه ای ، به عنوان سواد جدید یاد می شود پس این امر الزام بر به روزرسانی محتوا را به همراه دارد که برای اطمینان از حقایق در دنیای رسانه ناچار به بروز رسانی هستیم. با پیشرفت روزافزون فناوری نیاز بشر به نحوه ی استفاده از این فناوری هم دستخوش تغییر و پیشرفت می شود بنابراین ما نیز باید با چگونگی استفاده از این فناوری در راستای رسیدن به اهداف درست آشنا شویم. تحولات محتوای رسانه ای، بروزرسانی و رفع نواقص و ارتقاء علمی و کیفی ضروری

در قرن اخیر از سواد رسانه ای ، به عنوان سواد جدید یاد می شود پس الزام بر به روزرسانی محتوا وجود دارد» (کد شماره ۱) برای اطمینان از حقایق در دنیای رسانه ناچار به بروز رسانی هستیم» (کد شماره ۹)

از اون جایی که همیشه تو کار رسانه ای تقریبا ضعیف کار کردیم و غرب میلیارد ها دلار هزینه کرده این ضرورت تقریبا به حداکثر نیاز خودش رسیده» (کد شماره ۳)

شکل ۲: ضرورت های بروز رسانی محتوای کتاب سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری

سوال دوم پژوهش: به نظر شما آموزش کتاب رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری به چه بسترها و امکاناتی نیازمند است؟

جدول ۳: بسترها و امکانات مورد نیاز آموزش کتاب سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری

کد گذاری انتخابی	کد گذاری محوری	کد گذاری باز
تقویت تخصصی افراد	نیاز به معلم آگاه و متخصص بیان مفاهیم به زبان ساده استفاده از اطلاعات جدید و نو دوره های دانش افزایی برای همه افراد بستر سخت افزاری (دوربین و فضای اینترنت...)	متخصص و آگاه به فضای مجازی مربی باشد به روز بودن محتویات کتاب - قابل فهم بودن مطالب برای دانش آموزان - استفاده از به روزترین مقالات در این رابطه - بیان جذاب استفاده از اطلاعات و اخبار به روز - دسترسی درست و آگاهانه آحاد دانش آموزان و مردم به ابزار و امکانات فناورانه - آشنایی همه افراد جامعه با این ابزارها نحوه صحیح استفاده و بهره وری از آن ها را آموزش ببینند - قطعا بستر فضای مجازی و فضاهای مختلف در اینترنت میتواند بستری مناسبی برای آموزش سواد رسانه ای باشد - فیلم و پاورپوینت های جذاب - باید علاوه بر متخصصان این حوزه ، با نوجوانان و والدین آن ها بیشتر مشورت شود - مشارکت همه افراد اجرای مطالب و محتوا در قالب یک برنامه اینترنتی جذاب با اجرا و کارشناسی افراد توانا و خاکستری پسند - تعامل با آموزش و پرورش شبکه ی محله ای - آگاهی افراد از نیاز به آموزش معرفی الزامات سواد رسانه ای ارتباط بیشتر با مخاطب با آوردن مثال های واضح تر و کاربردی تر - فضای جذاب تر - محتوای تصویری و ویدیویی بیشتر - نیازمند فضای عملی تر و فرد متخصص
بهره جستن از فضاهای شهودی و سخت افزاری	بهره گیری از فضای شهودی مشورت و ارتباط با والدین بهره گیری از افراد توانا و آگاه تعامل و همکاری با آموزش و پرورش ایجاد انگیزه بهره جستن از فضاهای جذاب و عملی تر	

از نتایج اظهارات مصاحبه شوندگان چنین استنباط می گردد که در وهله ی اول معلم و مربی این درس باید یک فرد متخصص

بسترها و امکانات مورد نیاز آموزش کتاب سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری

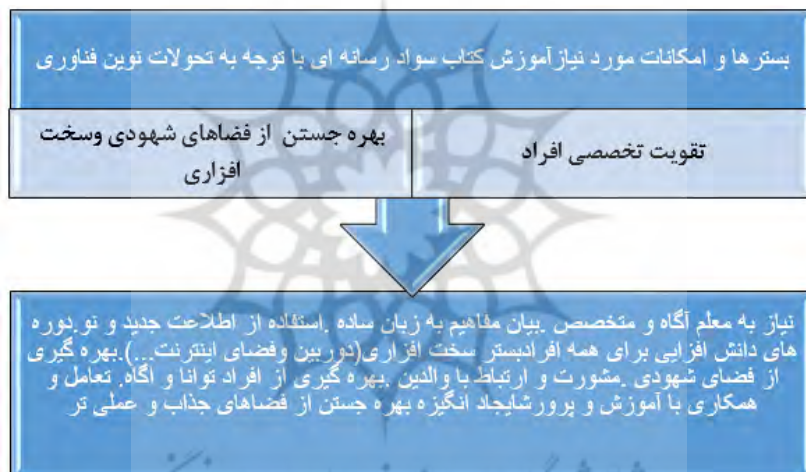
«اولین موضوعی که به ذهن می رسد دسترسی درست و آگاهانه آحاد دانش آموزان و مردم به ابزار و امکانات فناورانه است تا ضمن آشنایی با این ابزارها نحوه صحیح استفاده و بهره وری از آن ها را آموزش ببینند.» (کد شماره ۲)

«قطعا بستر فضای مجازی و فضاهای مختلف در اینترنت میتواند بسترهای مناسبی برای آموزش سواد رسانه ای باشد» (کد شماره ۵)

فیلم و پاورپوینت های جذاب» (کد شماره ۴)
 «اجرای مطالب و محتوا در قالب یک برنامه اینترنتی جذاب با اجرا و کارشناسی افراد توانا و خاکستری پسند» (کد شماره ۱۱)
 «آموزشی که از این کتاب دیدم در کلاس خود بنده ان طور که باید نبود نیازمند فضای عملی تر و فرد متخصص اینکار بود نه دبیری که تخصص ادبیات دارد» (کد شماره ۱۶).

و آگاه به فضای سواد رسانه باشد. همچنین دسترسی درست و آگاهانه آحاد دانش آموزان و مردم به ابزار و امکانات فناورانه است تا ضمن آشنایی با این ابزارها نحوه صحیح استفاده و بهره وری از آن ها را آموزش ببینند. در مرتبه بعدی استفاده از ابزارها و امکانات سخت افزاری از جمله فیلم و پاورپوینت های جذاب، اجرای مطالب و محتوا در قالب یک برنامه اینترنتی جذاب با اجرا و کارشناسی افراد توانا و همچنین برگزاری کارگاههای عملی برای دانش آموزان می باشد. قطعا بستر فضای مجازی و فضاهای مختلف در اینترنت میتواند بسترهای مناسبی برای آموزش سواد رسانه ای باشد. اظهارات مصاحبه شوندگان در این زمینه:

«اول باید دبیر این درس یک فرد متخصص و آگاه به فضای مجازی باشه دوم باید کتاب به روز باشه نه بحث های ۵ سال قبل رو مطرح کنه سوم باید به زبان فهم دانش آموزی باشه و وقت درسی هم بهش اختصاص پیدا کنه» (کد شماره ۱۰)

شکل ۳: بسترها و امکانات مورد نیاز آموزش سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری

سوال سوم پژوهش: اهداف درسی کتاب سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری چگونه باید باشد؟

جدول ۴: اهداف درسی کتاب سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری

کد گذاری انتخابی	کد گذاری محوری	کد گذاری باز
ایجاد و افزایش سواد انتقال و دریافت پیام در افراد	افزایش سواد رسانه ای توانایی درک و تشخیص موضوعات ایجاد تفکر انتقادی در دانش آموزان استفاده از فناوری برای رشد و تعالی انسان ها نحوه استفاده درست از ابزارهای جدید توجه به ویژگی های مخاطبان آگاهی بخشی توجه به نیازها افزایش قدرت تحلیل رساندن مخاطب به تفکر خلاق	افزایش سواد رسانه ای برای عموم مردم بیان اهداف به زبان ساده و قابل فهم باشد-ایمان پیدا کردن واقعی دانش آموز به جنگ نرم و اهمیت آن - اقتناع دانش آموز درباره سیاست های کیفی غربی-سعی در تاثیر گذاری روی تفکر دانش آموزان- واشکافی اخبار دروغ از غلط یا شایعات -دوم شناخت فعالیت دشمن تو این فضا - آرام سازی فضا رسانه-ایجاد تفکر انتقادی در دانش آموز توانایی تشخیص-ارتباط مستقیم فناوری با فرهنگ جامعه - طراحی اهداف به گونه متناسب با آموزه ها و باورهای دینی -فراهم کردن زمینه برای استفاده هرچه بیشتر از فناوری برای رشد و تعالی -انسان ها در زمینه های مختلف -بیان معایب و مزایا و نحوه استفاده صحیح و کاربردی از این ابزار-مخاطب شناسی، تولید محتوای اثرگذار، انتشار محتوا-آگاهی سازی در بستر مناسب و بدور از ایجاد ذهنیت های غلط در مخاطب و بد جلوه دادن تمامی ابزار ، فیلم ها ، گییم ها منطبق بودن با نیازهای بومی -آموزش مسائل مهم رسانه و فضای مجازی را در قالب ساده به نوجوانان افزایش قدرت تحلیل محتوا های رسانه-اهداف سطح بالای تدریس سواد رسانه، رساندن مخاطب به تفکر خلاق و نقادانه شناخت فنون اقناع -توان تولید محتوا آموزش به صورت عملی و کارگاهی

رساندن مخاطب به تفکر خلاق و نقادانه و شناخت فنون اقناع و در نهایت توان تولید محتوا است . شرکت کنندگان در مصاحبه اظهار داشتند:

«هدف باید افزایش سواد رسانه ای برای عموم مردم و با زبان ساده و قابل فهم باشد»(کدشماره۱۳).

«به نظرم اولین و مهم ترین هدف باید واشکافی اخبار دروغ از غلط یا شایعات باشه برای این که بیشترین ضربه از همین زود باوری زده میشه...و دوم شناخت فعالیت دشمن تو این فضا (که چطوری خبر میده ، چطوری تیتتر میزنه و....)در کل دشمن شناسی سوم آرام سازی فضا رسانه»(کدشماره۵).

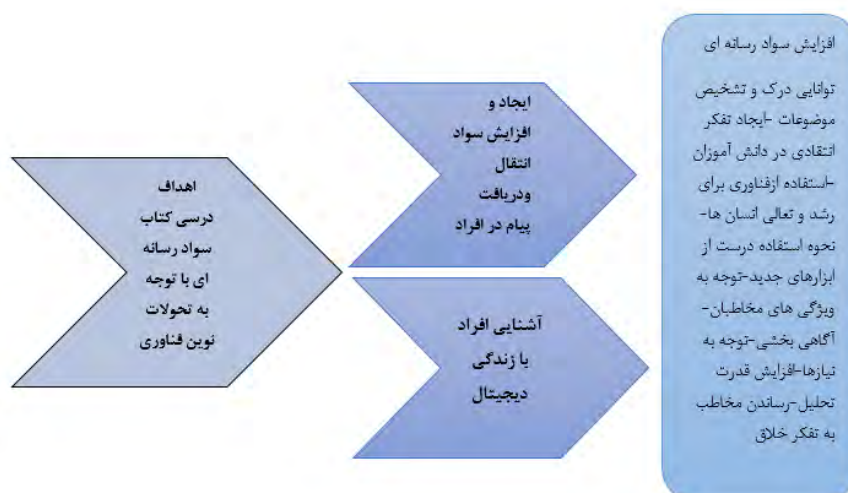
«ایجاد تفکر انتقادی در دانش آموز و توانایی تشخیص» (کدشماره۷)

«منطبق با نیازهای بومی باشد و سعی کند مسائل مهم رسانه و فضای مجازی را در قالب ساده به نوجوانان آموزش دهد»(کد شماره۲)

افزایش قدرت تحلیل محتوا های رسانه» (کد شماره۹)

چگونگی اهداف درسی کتاب سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری

بر اساس نتایجی که از مصاحبه با مشارکت کنندگان بدست آمده است در بخش اهداف فناوری همچون شمشیر دولبه ای است که در صورت استفاده نادرست از آن می تواند خسارات جبران ناپذیری را به فرد و جامعه وارد سازد. خصوصا که این ابزار از مقولاتی است که ارتباط مستقیم با فرهنگ جامعه دارد. پس اهداف باید به گونه ای طراحی و برنامه ریزی شوند که متناسب با آموزه ها و باورهای دینی، زمینه را برای استفاده هرچه بیشتر از فناوری برای رشد و تعالی انسان ها در زمینه های مختلف را فراهم آورد. هدف ها باید برای عموم مردم و با زبان ساده و قابل فهم باشد. تفکر انتقادی در دانش آموزان را به همراه داشته باشد . منطبق با نیازهای بومی باشد و سعی کند مسائل مهم رسانه و فضای مجازی را در قالب ساده به نوجوانان آموزش دهد. ا قدرت تحلیل محتوا های رسانه ها را در افراد افزایش دهد و از همه مهم تر اهداف سطح بالای تدریس سواد رسانه،

شكل ۴: چگونگى اهداف درسى كتاب سواد رسانه اى با توجه به تحولات نوين فناورى

سوال چهارم پژوهش: به اعتقاد شما محتوای کتاب سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری چگونه باید باشد؟

جدول ۵: محتوای کتاب سواد رسانه با توجه به تحولات نوین فناوری

کد گذاری انتخابی	کد گذاری محوری	کد گذاری باز
تولید محتوای هنری و زیبایی شناختی	جذاب و ساده به روز بودن محتوا جامع و کامل بودن محتوا کاربردی بودن محتوا استفاده از فیلم و تصویر ملموس بودن محتوا با زندگی واقعی آگاه بخش بودن تک بودی نبودن و همه جانبه نگر بودن محتوا آموزش عملی بهره گیری از علم دنیا و تلفیق با دانش داخلی تلفیق دروس و بهره گیری بیشتر از سواد رسانه ای	جذاب و ساده- به روز و قابل لمس بودن- قوی بودن تحلیلها به دلیل عدم وجود-شک و شبهه ای در ذهن مخاطب -به روز/کاربردی/اجذاب/جامع و کامل- جلوگیری از شیوع شبهات -ايجاد فضای جذاب برای مخاطب- محتوای این کتاب باید بر اساس اهداف از پیش تعیین شده و کاربرد محور باشد-نپرداختن به مسائل تئوریک بودن کتاب به منزله ی یک میدان تمرین حضور در عرصه فناوری و رسانه باشد تا شخص با مطالعه و بکارگیری راهکار های آن بتواند بصورت صحیح از ابزار فناوری و رسانه استفاده بکند-تاثیر ویدیو بیش از ۷۵ درصد-قابل لمس تر بودن برای مخاطب و با زبانی نرم تر-آگاه کننده بودن -بررسی ابزار های جنگ نرم که شامل ماهواره شبکه اجتماعی -همه جانبه نگری محتوا آموزش بهصورت عملی-علم روز دنیا وقتی با دانش داخلی بومی شود میتواند نتایج خوبی از آن برداشت نمود-تلفیق دروس

در تدوین محتوا می توان با بهره گیری از علم روز دنیا و دانش داخلی می توان محتوای متناسب با ویژگی های دانش آموزان تدوین نمود. همچنین در تدوین محتوا سایر دروس مثلا ادبیات و دینی ... می توان با تلفیق آنها با تکنولوژی به نتایج مطلوبی دست یافت. مصاحبه شوندگان در این زمینه اظهار نظر داشتند: «محتوای این کتاب باید بر اساس اهداف از پیش تعیین شده و کاربرد محور باشد و صرفا به مسائل تئوریک نپردازد. در واقع کتاب باید به منزله ی یک میدان تمرین حضور در عرصه فناوری و رسانه باشد تا شخص با مطالعه و بکارگیری راهکار

محتوای کتاب سواد رسانه با توجه به تحولات نوین فناوری

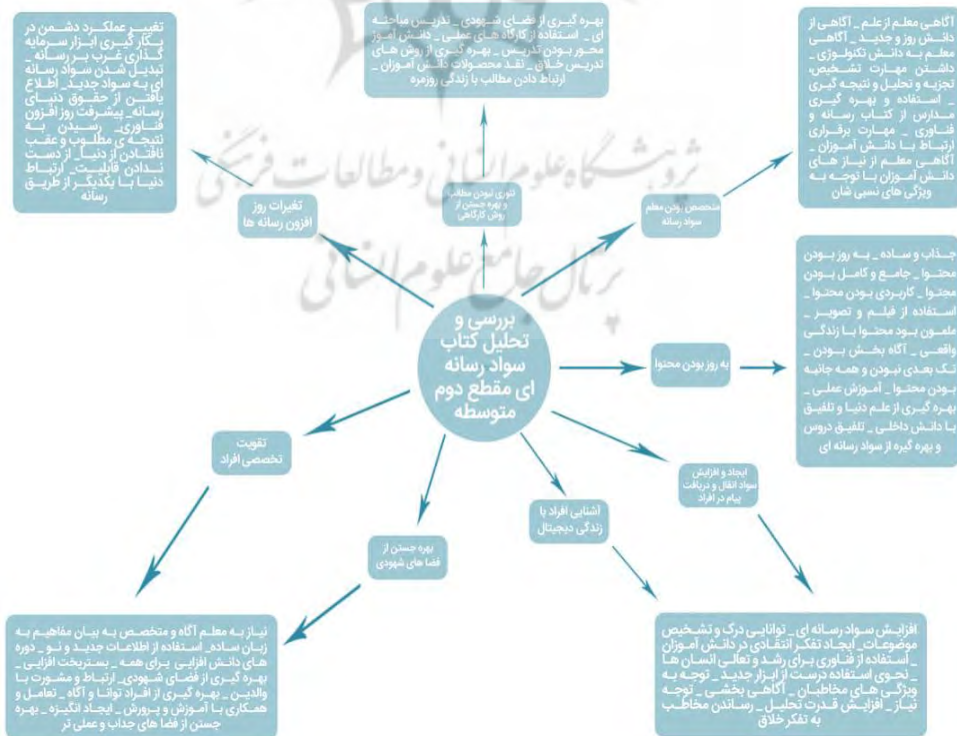
از نتایج بدست آمده از اظهارات مصاحبه شوندگان محتوا باید به روز و قابل لمس و جذاب باشد ، تحلیل ها باید به مقداری قوی باشه که شک و شبهه ای در ذهن مخاطب نماند. محتوا باید کاربردی باشد و نباید صرفا به مسائل تئوری پرداخته شود. همچنین از مثال هایی که استفاده می شود باید کاملا به روز بوده تا مخاطب بتواند با محتویات ارتباط برقرار نماید. می توان در کنار مطالب کتاب از فیلم ها و انیمیشن ها بهره جست.

های آن بتواند بصورت صحیح از ابزار فناوری و رسانه استفاده بکند» (کد شماره ۱)
 «تحقیقات نشون داده ویدیو بیش از ۷۵ درصد اثرگذاری داره و با اختلاف زیاد از صوت و کتاب و پی دی اف و مقاله بالاتر» (کد شماره ۴)
 «قابل لمس تر برای مخاطب باشه و با زبانی نرم تر» (کد شماره ۱۵)
 «آگاه کننده باشه و ابزار های جنگ نرم که شامل ماهواره شبکه اجتماعی هست رو کاملا برسی کنه» (کد شماره ۸)
 «محتوا باید ابعاد مختلف را در برگیرد و نباید تک بعدی به مسائل نگاه کند در واقع باید واقعیت جامعه و دنیای پیرامون در قالب امروزی اما همه فهم بیان کند» (کد شماره ۱۲)

«از حدود ۱۸،۱۹ تا کتابی که در سال بچه ها توی مدرسه میخونن یه دونه کتاب عربی و یه کتاب دین و زندگی هست که به دین و عقاید مربوطه، کتاب عربی که نکته ای زیاد نداره و در باره کتاب دینی هم شنیدید که چقدر چرته احکام روزه و ... مثلا توی نهم آورده به جای اینکه توی هفتم باشه و به نظر سواد رسانه ای باید ترکیب بشه با دین به طوری که مثلا ۸۰ به ۲۰ باشه به نفع سواد رسانه ای و کلی مطلب میشه در مورد احادیث و ... در مورد علم و ... دید که به کار میاد و (با توجه به جامعه فعلی)» (کد شماره ۱۰)

شکل ۵: محتوای کتاب سواد رسانه با توجه به تحولات نوین فناوری

شکل ۶: بررسی و تحلیل کتاب سواد رسانه ای مقطع دوم دبیرستان

بحث و نتیجه گیری

بر اساس نتایج بدست آمده از پژوهش، بررسی و تحلیل محتوای کتاب سواد رسانه ای دوم متوسطه از جنبه ها و زوایای مختلف در قالب مقوله ها و خرده مقوله های متعدد مورد توجه مشارکت کنندگان در پژوهش قرار گرفته است که در ذیل شرح آن آورده شده است.

سوالی که در این پژوهش مطرح شد این بود که **با توجه به تحولات نوین فناوری چه ضرورت‌هایی برای به بروز رسانی محتوا سواد رسانه ای وجود دارد؟**

در پاسخ به این سوال به «تغییر و تحول دنیا»، «برقراری ارتباط»، «تغییر و پیشرفت روزانه فناوری» به عنوان کدهای انتخابی سوال اول که از ۸ کد محوری است دست یافتیم.

تغییر و تحول دنیا: گذر جهان از جامعه صنعتی به جامعه اطلاعاتی سبب شده است که شکل اطلاعات و سطح سواد تغییر یابد. در گذشته سواد را توانایی خواندن نوشتن و حساب کردن می دانستند در حالی که در عصر حاضر با توسعه فناوری ارتباطات و اطلاعات تولید و توزیع اطلاعات متنوع ظهور شبکه ها و پایگاه های اطلاعاتی و چند رسانه‌ای مفهوم سواد تغییر یافته است باید اذعان نمود که بسیاری سواد رسانه‌ای را با خواندن رسانه‌های چاپی رسانه‌هایی همچون فیلم و تلویزیون که در حیطه سواد بصری قرار دارند و سواد کامپیوتری معادل می دانند، درحالی که سواد رسانه‌ای یک کل بوده که این عوامل جزء اجزای سازنده آن محسوب می شوند [۱]. باید توجه داشت که سواد رسانه‌ای صرفاً به معنی خواندن نوشتن تشخیص خبر از مصاحبه یا گزارش از میزگرد و ... نیست. سواد رسانه‌ای به دنبال تشخیص رابطه دانش و قدرت و سپس رابطه قدرت و عدالت اجتماعی است به عبارت دیگر سواد رسانه‌ای قدرت درک نحوه کار رسانه ها و معنی سازی در آنها است [۲]. در هر حال سواد رسانه ای قصد هوشیار سازی و اختیار بخشی به مخاطب را دارد و در چنین عصری، این مهارتها پایه و اساس آینده جامعه آگاه را تشکیل می دهد و باعث تقویت و قدرتمند کردن ساختارهای دموکراتیک جامعه می شود [۱۲].

برقراری ارتباط: پژوهشگران عرصه ارتباطات نیز سواد رسانه‌ای را پژوهش، تحلیل، آموزش و آگاهی از تاثیرات رسانه هایی نظیر رادیو، تلویزیون، فیلم، روزنامه، مجله، کتاب و اینترنت بر افراد و جوامع بشری می دانند به بیان دیگر توانایی و قدرت دسترسی تحلیل ارزیابی و انتقال داده‌ها و پیام‌های رسانه‌ای که می‌توان در چارچوب های گوناگون چاپی و غیر چاپی عرضه نمود را سواد رسانه‌ای می‌گویند. با فراگیر شدن رسانه های نوین در سطح جهان شاهد ایجاد ارتباطات پیچیده و حذف فاصله ها هستیم در این فضا معلم احساس می‌کند که

دانش آموز در اختیار او نیست این ویژگی دوران ارتباطات است که به شدت در حال گسترش است و ما خواهناخواه، در معرض آن قرار داریم. آموزش سواد رسانه ای نوعی مصونیت بخشی درونی ایجاد می‌کند هنگامی که ذهن افراد انتخاب و امتناع را آموخته و معیارها را به دست آورده باشد سالم‌تر می ماند و قرنطینه هم لازم نیست [۱۳].

تغییر و پیشرفت روزانه فناوری: اگر مهارتهای بسیار زیادی هم داشته باشیم اما نتوانیم اطلاعات و آگاهی مان را طبقه بندی کنیم و در جهت مناسب خود از آنها استفاده کنیم، قادر نخواهیم بود خود را به سطح وسیع و گسترده ای از پیام های رسانه ای که ما را تحت بمباران اطلاعات قرار داده اند و حتی محیط اطرافمان که دائماً با آن در ارتباط هستیم، عرضه کنیم. پس این بیانگر محدود و نامتعادل بودن ساختمان دانش ما است. بنابراین ضروری است در برخورد با رسانه ها از طریق سواد آموزی با هوشیاری کامل عمل کنیم و به راحتی تسلیم امواج الکترونیکی رسانه ها نشویم [۱۴].

از مصاحبه با کارشناسان حوزه رسانه ، معلمان و دانش آموزان دوره دوم متوسطه این نتایج حاصل می شود که اولاً باید بحث سواد رسانه با توجه به تغییرات روزانه اش با جدیت پیگیری و بروز شود ، در قرن اخیر از سواد رسانه ای، به عنوان سواد جدید یاد می شود پس این امر الزام بر به روزرسانی محتوا را به همراه دارد که برای اطمینان از حقایق در دنیای رسانه ناچار به بروز رسانی هستیم. با پیشرفت روزافزون فناوری نیاز بشر به نحوه ی استفاده از این فناوری هم دستخوش تغییر و پیشرفت می شود بنابراین ما نیز باید با چگونگی استفاده از این فناوری در راستای رسیدن به اهداف درست آشنا شویم. تحولات محتوای رسانه ای، بروزرسانی و رفع نواقص و ارتقاء علمی و کیفی ضروری است و گر نه نتیجه مطلوب نخواهد داشت. امروزه رسانه موثرترین عنصر دهکده جهانی است که میتواند در کوتاهترین زمان ممکن باعث بروز یک بحران یا جمع کردن یک اتفاق شود.

سوالی که در این پژوهش مطرح شد این بود که بسترها و امکانات مورد نیاز آموزش کتاب سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری؟

در پاسخ به این سوال به «تقویت تخصصی افراد»، «بهره جستن از فضاهای شهودی و سخت افزاری» به عنوان کدهای انتخابی سوال اول که از ۱۱ کد محوری است دست یافتیم.

تقویت تخصصی افراد: به طور کلی سواد رسانه‌ای مفهومی است که مهارت ها و قابلیت های مورد نیاز برای پیشرفت همراه با استقلال و آگاهی را در فضای ارتباطی جدید دیجیتال و رسانه

هستند که قدرت درک و تجزیه و تحلیل پیام رسانه را ندارند [۱۷].

براساس نتایج به دست آمده لازم است مربی از ابزارها و امکانات سخت افزاری از جمله فیلم و پاورپوینت های جذاب، اجرای مطالب و محتوا در قالب یک برنامه اینترنتی جذاب با اجرا و کارشناسی افراد توانا و همچنین برگزاری کارگاههای عملی برای دانش آموزان استفاده نماید. قطعاً بستر فضای مجازی و فضاهای مختلف در اینترنت میتواند بسترهای مناسبی برای آموزش سواد رسانه ای باشد. در بررسی پیشینه پژوهش و مطالعه آثار به نظر می رسد بیشتر به اهمیت موضوع سواد رسانه ای پرداخته شده است و اینکه این موضوع را با چه شیوه ها و ابزارهایی برای دانش آموزان آموزش دهیم مطالب قابل توجهی یافت نشد.

سوالاتی که در این قسمت مطرح شد این بود که اهداف درسی کتاب سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری چگونه باید باشد؟

در پاسخ به این سوال به «ایجاد و افزایش سواد انتقال و دریافت پیام در افراد»، «آشنایی افراد با زندگی دیجیتال» به عنوان کدهای انتخابی سوال سوم که از ۱۰ کد محوری برخوردار است، دست یافتیم.

ایجاد و افزایش سواد انتقال و دریافت پیام در افراد:

تک تک افراد نمی توانند بر روی آنچه که رسانهها عرضه می کنند کنترل زیادی داشته باشند اما می توانند روشهای کنترل به شیوه برنامه ریزی ذهنی را بیاموزند [۱۸]. بنابراین هدف سواد رسانه ای به نوعی دادن قدرت کنترل برنامه های رسانه و افراد بوده تا یاد بگیرند کنترل را از رسانهها به سمت خود معطوف کنند [۱۹]. اگر مهارتهای بسیار زیادی هم داشته باشیم اما نتوانیم اطلاعات و آگاهی مان را طبقه بندی کنیم و در جهت مناسب خود از آنها استفاده کنیم، قادر نخواهیم بود خود را به سطح وسیع و گسترده ای از پیام های رسانه ای که ما را تحت بمباران اطلاعات قرار داده اند و حتی محیط اطرافمان که دائماً با آن در ارتباط هستیم، عرضه کنیم. پس این بیانگر محدود و نامتعادل بودن ساختمان دانش ما است. بنابراین ضروری است در بر خورد با رسانه ها از طریق سواد آموزی با هوشیاری کامل عمل کنیم و به راحتی تسلیم امواج الکترونیکی رسانه ها نشویم [۱۴].

بر اساس نتایج به دست آمده فناوری همچون شمشیر دولبه ای است که در صورت استفاده نادرست از آن می تواند خسارات جبران ناپذیری را به فرد و جامعه وارد سازد. خصوصاً که این

های چند منظوره جامعه اطلاعاتی تشریح کرده و نتیجه روند آموزش رسانه ای را لحاظ نموده است. با این وجود سواد رسانه ای مفهومی چند معنایی و در رقابت با مفاهیم دیگر همچون سواد سمعی و بصری سواد دیجیتالی و دیگر سوادها میباشد. باید توجه داشت سواد رسانه ای به دنبال مقابله با کژکارکردی های رسانه های بزرگ قالب بوده که هدف آنها تامین غلبه فرهنگی تعمیم فلسفه سیاسی و حفظ قدرت هایی است که خود این رسانه ها محصول آنها هستند [۱۵]. ایرانپور (۱۳۸۹) [۱۶] در مطالعه ای با هدف بررسی و شناخت وضعیت و نقش سواد رسانه ای بر نحوه چگونگی و میزان استفاده از رسانه های تعاملی در میان دانشجویان تحصیلات تکمیلی در دو دانشگاه اصفهان و دانشگاه صنعتی اصفهان انجام داده است. یافته ها حاکی از آن است که دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه اصفهان و صنعتی از لحاظ سطح سواد رسانه ای در حد متوسط می باشند. یافته دیگر این تحقیق این است که دانشجویان تحصیلات تکمیلی با سطوح سواد رسانه ای متفاوت میزان استفاده متفاوتی از رسانه های تعاملی دارند و همچنین میان پایگاه اجتماعی - اقتصادی دانشجویان تحصیلات تکمیلی و وضعیت سواد رسانه ای آنها رابطه معناداری وجود دارد، بدین ترتیب که دانشجویان با پایگاه اجتماعی - اقتصادی بالا وضعیت سواد رسانه ای بهتری نسبت به دانشجویان با پایگاه اجتماعی - اقتصادی پایین داشتند [۱۶].

براساس نتایج به دست آمده مربی کتاب سواد رسانه ای باید فردی متخصص و آگاه به فضای مجازی بوده، نسبت به محتویات کتاب از آگاهی کامل برخوردار بوده و همچنین نسبت به دانش خود به روز باشد مثلاً از به تازه ترین مقالات در رابطه با سواد رسانه ای استفاده نماید. علاوه بر تخصص لازم است معلم کتاب سواد رسانه ای فردی با مهارت بالا باشد و در کلاس درس خود از انواع امکانات در دسترس به بهترین نحو برای رسیدن به اهداف مورد نظر بهره گیرد.

بهره جستن از فضاهای شهودی و سخت افزاری:

سواد رسانه ای نوعی درک متکی بر مهارت است که می توان بر اساس آن انواع رسانه ها را از یکدیگر تشخیص داد و انواع تولیدات رسانه ای را تفکیک و شناسایی کرد؛ بنابراین وقتی دانش آموزان با توجه به رشد فناوری های جدید ارتباطی و اطلاعاتی هنوز از طریق شیوه های سنتی آموزش ببینند نمی توان آنها را مخاطبان فعال جامعه دانست که در استفاده از رسانهها روش منطقی با حس کنجکاوی و نقادی در پیش گیرند این دانش آموزان مخاطبانی منفعل و استفاده کننده صرف رسانهها

آموزان نسبت به کسب تجربه و صحبت درباره رسانه ها مشتاق هستند و سواد رسانه ای راهی جذاب برای کاوش در سطح وسیعی از موضوعات و معضلات می‌دانند. به نظر محققان و اندیشمندان آموزش رسانه‌ای ابزاری مهم برای مطرح کردن مواردی همچون شناسایی مشکلات و معضلات جامعه از جمله مصرف الکل سیگار و مواد مخدر چاقی و اختلالات تغذیه ای خشونت و آزار و اذیت درک و شناخت جنس مقابل تبعیض نژادی و سایر گونه‌های تبعیض و ظلم و آموزش مهارت‌های زندگی است مهارت سواد رسانه ای می تواند به مردم و گروه هایی که معمولاً از سیستم رسانه‌ها حذف می‌شوند قدرت بخشد تا داستان خود را بیان کنند عقاید خود را به اشتراک بگذارند و برای عدالت قدم بردارند [۳].

از نتایج بدست آمده از اظهارات مصاحبه شوندگان محتوا باید به روز و قابل لمس و جذاب باشد، تحلیل ها باید به مقداری قوی باشه که شک و شبهه ای در ذهن مخاطب نماند. محتوا باید کاربردی باشد و نباید صرفاً به مسائل تئوری پرداخته شود. همچنین از مثال هایی که استفاده می شود باید کاملاً به روز بوده تا مخاطب بتواند با محتویات ارتباط برقرار نماید. می توان در کنار مطالب کتاب از فیلم ها و انیمیشن ها بهره جست. در تدوین محتوا می توان با بهره گیری از علم روز دنیا و دانش داخلی می توان محتوای متناسب با ویژگی های دانش آموزان تدوین نمود. همچنین در تدوین محتوا سایر دروس مثلاً ادبیات و دینی و... میتوان با تلفیق آنها با تکنولوژی به نتایج مطلوبی دست یافت.

قدر دانی

در پایان از تمام متخصصان برنامه درسی، معلمان، دانش آموزان دوره دوم متوسطه و نیز، کارشناسان و متخصصان حوزه ی رسانه که در راستای تکمیل این پژوهش همکاری داشتند، کمال سپاس را دارم.

واژه نامه

1. Marshall McLuhan

مارشال مک لوهان

فهرست منابع

- [1] Mirjalili SH. Information Literacy A look at the evolution of the concept of literacy in the information age. National Library and Information Studies Studies, 2006; (17): 109-122. [Persian]
- [2] Shokrkhah Y. Media Literacy is an ideological article. Media Quarterly, 2009; 17(14). [Persian]

ابزار از مقولاتی است که ارتباط مستقیم با فرهنگ جامعه دارد. پس اهداف باید به گونه ای طراحی و برنامه ریزی شوند که متناسب با آموزه ها و باورهای دینی، زمینه را برای استفاده هرچه بیشتر از فناوری برای رشد و تعالی انسان ها در زمینه های مختلف را فراهم آورد. هدف ها باید برای عموم مردم و با زبان ساده و قابل فهم باشد. تفکر انتقادی در دانش آموزان را به همراه داشته باشد. منطبق با نیازهای بومی باشد و سعی کند مسائل مهم رسانه و فضای مجازی را در قالب ساده به نوجوانان آموزش دهد. قدرت تحلیل محتوا های رسانه ها را در افراد افزایش دهد و از همه مهم تر اهداف سطح بالای تدریس سواد رسانه، رساندن مخاطب به تفکر خلاق و نقادانه و شناخت فنون اقناع و در نهایت توان تولید محتوا را در بر داشته باشد.

آشنایی افراد با زندگی دیجیتال: سواد رسانه‌ای کمک می‌کند در یابیم که رسانه ها چگونه فرهنگ سازی می کنند چگونه انحصار رسانه های گروهی از شرکت های عظیم که بیشتر رسانه‌های ما را کنترل می‌کنند مشخص می کنند و چگونه سیاست و جامعه را تحت تاثیر قرار می دهد سواد رسانه کاربران را ترغیب می‌کند که سیستم رسانه‌ای موجود را تغییر دهند تا شبکه‌های رسانه‌ای منصفانه تر و قابل دسترس تری به وجود آید [۳]. در هر حال سواد رسانه ای قصد هوشیار سازی و اختیار بخشی به مخاطب را دارد و در چنین عصری، این مهارتها پایه و اساس آینده جامعه آگاه را تشکیل می دهد و باعث تقویت و قدرتمند کردن ساختارهای دموکراتیک جامعه می شود [۱۲].

بر اساس نتایج به دست آمده لازم است افراد با توجه به پیشرفت روز افزون جامعه و حرکت زندگی به سمت دیجیتالیته شدن، در وهله ی اول اطلاعات درست و کافی نسبت به آن به دست آوردند و بتوانند به نحو درست از این ابزارها در زندگی خود به کار گیرند.

سوالی که در این قسمت مطرح شد این بود که به اعتقاد شما محتوای کتاب سواد رسانه ای با توجه به تحولات نوین فناوری چگونه باید باشد؟

در پاسخ به این سوال به «تولید محتوای هنری و زیبایی شناختی» به عنوان کد انتخابی سوال چهارم که از ۱۲ کد محوری برخوردار است، دست یافتیم.

تولید محتوای هنری و زیبایی شناختی

ارتقاء استانداردهای تحصیلی در کشور در زمینه سطح آموزش زبان مطالعات اجتماعی سلامت و موضوعات دیگر شامل مهارت های دسترسی تجزیه و تحلیل و ارزیابی اطلاعات موجود در رسانه ها می باشد. معلمان باید توجه داشته باشند که دانش

- [11] Wells JG, Anderson DK. Teachers' Stages of Concern Towards Internet Integration. 1995.
- [12] Baligh N. "Introduction to Media Literacy", Tehran, Voice of the Islamic Republic of Iran, 2001; (7) [Persian]
- [13] Bagheri Kh. Injury and health in physical education, Islamic education, 2001;(6), [Persian]
- [14] Sarukhani B. Sociology of Mass Media, 2001. [Persian]
- [15] Soltani F. The importance and necessity of media literacy in the development of educational technology. 2016; 32:46-47. [Persian]
- [16] Iranpour P. Media Literacy and Its Role in Using Interactive Media, M.Sc. Thesis, Faculty of Social Sciences, Allameh Tabatabaei University, Tehran, 2010 [Persian]
- [17] Shokrkah Y. What is media literacy? The specialized scientific monthly of the Voice of the Islamic Republic of Iran, year eight, 2001; 50. [Persian]
- [18] Basirian Jahromi H. An Introduction to Media Literacy and Critical Thinking. Media Magazine, 2006; 17(68): 33-50. [Persian]
- [19] Potter W. Definition of Media Literacy, translated by Leila Kavousi, Media Quarterly. 2006. [Persian]
- [3] Alikhani MH, Karimi Z. Media literacy training in schools Development of technical and vocational education and skills. 2017; 12(3): 47-51. [Persian]
- [4] Haji Heidari H, Yazdian A. Assessing and Applying the Model of Five Levels of Critical Media Literacy: A Case Study of the Working Students of the Faculty of Broadcasting of the Islamic Republic of Iran. World Media Magazine, 2011; 6(2):12, 35-57 [Persian]
- [5] MirJalili SH. Information Literacy, A Look at the Evolution of Common Concepts and Critical Perspectives, Tehran: Hamshahri, Second Edition. 2006 [Persian]
- [6] Eidizade, T. Media Literacy and Selection of Media Games, Social Science Month Book. 2013. [Persian]
- [7] Taghizadeh A. The role of media literacy training course on the ability to process media messages of high school students a case study of first year high school students in Kerman in the academic year 2013-2014. Master Thesis, Allameh Tabatabai University, Tehran. 2014. [Persian]
- [8] Lankshear C, Knobel M. 'New' literacies: research and social practice. 2004.
- [9] Ismail Punki E, Ismaili Givi MR, Fahimnia F. Investigating the relationship between media literacy and information literacy of communication science and information science and science students. Iran Institute of Information Science and Technology, 2016; 33(2): 581-604 [Persian]
- [10] McQuail D. Mass communication theory. Translation: Parviz Ejlali, 2006. Tehran: Office of Media Studies and Development. 2005. [Persian]